Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 206. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го ЖОВТНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 2, 1953. No. 206. XOL. LXI.

В ПОНЕДІЛОК ВОРРЕН ОБІЙМЕ ПОСТ ГОЛОВНОГО СУДДІ

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ ФЕДЕРАЛЬНОГО ПОДАТКУ ВІД ПРОДАЖУ; ТВЕРДИТЬ ПРО ДОТРИМАННЯ СВОЇХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Вашингтон. — Після двох місяців президент Айзенгавер відбув пресову конференцію, на якій порушив важливі проблеми внутрішньої й закордонної політики країни. На цю конференцію з'явилася така маса журналістів, що частина їх мусіла зайняти місця на бальконі. Президент подав до відома, що він іменував каліфорнійського губернатора Ірла Воррена чотирнадцятим з черги головним суддею Найвищого Суду. Він вибрав Воррена на це високе становище тому, що Воррен — чесна людина, з великим досвідом, об'єктивний і поміркованої життьової філософії. Воррен — це другий республіканський член Найвищого Суду, і перший суддя цього суду, найменований республіканським президентом від 1930 року, коли президент Гувер іменував був республіканця на члена цієї найвищої судової установи ЗДА. Айзенгавер категорично заявив, що він ніколи в житті не зломав свого приречення. Ця заява стосувалася до справи резиґнації секретаря праці Мартина П. Диркіна, який заявив, що він мусів залишити свій пост тому, що президент не дотримав своєї обіцянки і не виніс до Конгресу проєкту про ... обітничого закону ... лі, як це обіцяв ... президент відповідав журналістам на цей запит, то його щоки дрожали зі зворушення. Якщо хтось із присутніх має іншу думку в цій справі, то повинен негайно виступити і заявити це публічно, — додав Айзенгавер. В справі поголосок про те, що уряд задумує внести проєкт про федеральний податок від роздрібного продажу на всі товари, крім харчів (і тих товарів, що вже оподатковані: тютюн, алькогольні напої тощо) — президент заявив, що його уряд не буде вносити такого проєкту, але одночасно не заперечував, що податок від продажу може бути вимаганий від продуцентів, а не від споживачів. Відповідаючи на інші запити президент сказав, що американський нарід обурений з того, що польський уряд позбавив можливости кардинала Стефана Вишинського виконувати свій високий уряд, бо без волі релігії і думки не можна осягнути повне порозуміння в світі. Президент заявив, що не треба буде скликати надзвичайну сесію Конґресу, щоб ухвалити закон про вищу державну заборгованість, бо уряд зможе господарити при цій висоті державних боргів, яка досі дозволена законом. Згідно із звичаєм, не вільно дослівно цитувати президентових слів, висловлених на пресовій конференції, але Білий Дім зробив виїмок у справі номінації Воррена. Президент сказав про нього так: „Згідно з моїм переконанням, Воррен буде славним головним суддею Найвищого Суду, тому я вибрав його на цей пост". Воррен вже в понеділок, 5 жовтня, обійме своє становище і відкриє сесію Найвищого Суду на 1953-1954 рік.

Айзенгавер відзначає ролю вільної преси

Вашингтон. — В окремому зверненні з приводу тижня преси, що розпочався 1 жовтня, президент Айзенгавер переслав „теплий привіт" репортерам, редакторам і видавцям, назвавши їх „охоронцями величного скарбу". Президент ствердив, що сучасна американська преса щоденно виконує дуже важливе завдання. Преса робить більше, ніж лише подає „народові історію наших часів", — вона пояснює, розглядає цю історію, а тим самим „допомагає творити історію". Вільна преса і вільне громадянство складають єдність. І якщо преса має волю лише в демократичних країнах, то вона взаємно охороняє демократичний устрій цих країн. Президент твердить, що преса допомагає народові, поширюючи таке знання, без якого неможливі „вільний вибір, вільний уряд і вільна людина".

Труман про значення президента ЗДА

Ст. Луїс. — На 39-ій конвенції Крайового Фінансового Об'єднання Споживачів виступив бувший президент Труман з промовою, в якій торкнувся обов'язків і значення президента ЗДА. За твердженням Трумана, президент ЗДА є тепер найважливішою офіційною особою в світі, тож і обов'язки його величезні. Президент віддає потребам свого народу більше часу, ніж хтобудь у світі. На запити, як він себе почуває, як приватна людина, Труман відповів, що він ще „не мав часу бути приватною людиною". Далі Труман згадав про свою політичну кар'єру і про працю, яку провів перед своєю президентурою, бувши сенатором та віцепрезидентом.

В АМЕРИЦІ

● **Армія поставилась** неприхильно до проєкту уможливити в'їзд до Кореї матерів тих 23 вояків ЗДА, які відмовляються повернутися на батьківщину з полону у червоних. — Думку, що матері можуть переконати своїх синів прилучитися до родин, окреслено, як „непрактичну і небажану".

● **Президент привітав негра** Л. Тумера, що призначений на високе становище („реджістер") в Скарбі ЗДА. Початкова платня Тумера виноситиме 9,600 долярів річно. За фахом він банковець.

● **Департамент Оборони** розглядає пропозицію Канади спільно створити радарну сітку. Густа радарна мережа, збудована зусиллями двох сусідніх держав має забезпечувати ці країни від можливого совєтського повітряного нападу.

● **Батьки викраденого** хлопця — мільйонер Роберт Костґров Ґрінґліз із дружиною — відмовилися приймати відвідувачів, які висловлювали їм співчуття, щоб часті відвідини їхнього дому не відстрашили осіб, що викрали дитину, з'явитися за викупом. Хлопця схопила якась жовтоволоса жінка, коли він виходив зі школи.

● **Фабрика літаків** Локгед Еркрефт повідомила, що будує новий літак для президента Айзенгавера. Цей літак буде типу Супер Констелейшен і він буде до особистого вжитку президента. Цей літак буде готовий в половині 1954 року, він буде швидший, спокійніший і зможе дальше летіти від того літака, якого вживає тепер президент („Колюмбіна").

● **33-річна жінка** Една Джозефина Гонт розводиться вже 11 раз і „готова" до 12-го подружжя. Перший раз вона одружилася в віці 11 років. Вона мала тільки 10 чоловіків, бо з одним була двічі замужня. — про цього вона сказала: „Гадаю, що я любила Біла."

● **Президент Гарвардського** університету Натан М. Пюсі заявив, що в ЗДА замало вчать про релігію, і тому в цій країні стільки байдужих до релігії і до релігійних практик людей.

● **Джозеф Мейо** пізнав в авті бувшого президента Трумана в місті Ст. Луїсі і сказав до нього: „Геррі, чому ви не президентом? Труман запитався його, чому так питається. — „Бо відколи ви виїхали з Білого Дому, мені ведеться дуже зле. Забрали мені авто, мій ґараж згорів і мої кури на фармі погинули," — відповів Мейо.

РОЗПОЧАВСЯ СТРАЙК ВАНТАЖНИКІВ У ПОРТАХ СХІДНЬОГО ПОБЕРЕЖЖЯ

Ню Йорк. — Опівночі з середи на четвер розпочався в Ню Йорку та інших портах східнього побережжя очікуваний страйк вантажників. За дотеперішніми відомостями, страйк охоплює 50,000 вантажників, що унерухомить численні пристані нюйоркського порту та інші важливі порти Атлантійського побережжя. Страйк викликала Міжнародна Асоціяція Вантажників, проти якої висунено закиди в різних надуживання, зокрема закиди, що вона „просякнена злочинними елементами" і яку врешті викинено з Американської Федерації Праці. Перед страйком міродайні чинники двох сусідніх стейтів Ню Йорку і Ню Джерзі вжили заходів для його обмеження, сподіваючись притягнути до праці тих вантажників, що не підтримують проводу, який довів Асоціяцію до занепаду і допустив діяти у ній злочинним елементам, що в свою чергу привело до очищувальної акції в двох стейтах. Передбачаючи страйк, з кіл об'єднання компаній водного руху переслано до президента Айзенгавера звернення, щоб він скористав з закону Тефта-Гартлі, який дає право припинити страйк у випадку національної потреби. На пресовій конференції в Вашинґтоні президент, нав'язуючи до цього, заявив, що він розглядає таку можливість. Біля нюйоркського порту скупчені великі відділи поліції, щоб перешкодити можливим актам насильства, що може статися, коли частина робітників не побажає підпорядкуватися постанові проводу Міжнародної Асоціяції Вантажників.

ЗДА і Франція обмірковують плян перемоги в Індо-Китаї

Вашингтон. — ЗДА і Франція подали до відома про нові пляни знищення комуністичної загрози в Індо-Китаї і покінчення війни з комуністичними ворохобниками, яка продовжується вже вісім років. Америка дає Франції нову допомогу в висоті 385,000,000 долярів, яка дозволить збільшити французькі і місцеві війська, потрібні для успішного закінчення війни. У Вашингтоні видано в цій справі повідомлення, — яке звучить так: „Додаткова допомога ЗДА призначена на те, щоб дати можливість якнайшвидше і якнайуспішніше скінчити війну в Індо-Китаї." Американський Конгрес ухвалив був влітку цього року 400,000,000 долярів на війну в Індо-Китаї, а 385,000,000 долярів — це додаткова допомога ЗДА Франції на цю саму ціль. Цю додаткову допомогу мають виплатити Франції перед кінцем 1954 року. — Франція має вислати нові війська до Азії, а на їх місце мусить покликати нових рекрутів, бо згідно з умовою про допомогу Франція не сміє зменшувати свої війська, які має дати спільній команді НАТО. Коли Франція вишле нові війська до Індо-Китаю, то її військові сили становитимуть там 250,000 вояків перед кінцем цього року. Одночасно Франція має збільшити війська індокитайських держав, які матимуть перед кінцем 1954 року 300,000 війська.

Жінка генерала Паттона згинула на полюванні

Гемілтон, Масс. — Пані Джордж С. Паттон, вдова по славному американському генералові Паттоні, який згинув 1945 року в Німеччині в автовій катастрофі, згинула також у трагічний спосіб на полюванні, коли кінь скинув її на землю, злякавшись гончої собаки. Пані Паттон дуже любила коні і їзду верхи. На цьому полюванні були 23 інші особи, члени мисливського Клюбу Майопія. Катастрофа сталася в мастку її брата Фрідеріка Ейєра. Вона залишила дві замужні доньки і сина — полковника, що тепер повнить службу в Кореї.

Прем'єр Канади про потребу посилених торговельних зносин із ЗДА

Монтреал. — Прем'єр Канади Л. Ст. Лоран виступив на кінцевій сесії міжнародного конґресу самоуправи, скликаного спільними заходами конференції посадників ЗДА та Канади. Промовець вказав на необхідність великих полегш збоку ЗДА для затіснення торговельних взаємин між двома сусідніми країнами. Посилення торгівлі, на думку промовця, усуне загрозу комунізму і депресії та розв'яже світову проблему доляра. Канада не бажає якихось особливих вигід у торгівлі, але вона хоче знати, що „не стоїть на піску". Ст. Лоран признав, що офіційні кола ЗДА здебільша симпатизують канадійським поглядам на взаємну торгівлю, але й там, як і в Канаді, є особи, які переконані, що торговельні справи можна вирішувати кожночасно згідно з поглядами кожної групи. Полагодження торговельних справ принесе добробут і поліпшить положення платників податку в обох країнах — заявив промовець.

● **В Дітройті відбудеться** цікаве переслухання. Йде про те, чи треба звільнити з летунської служби ляйтенанта Міла Радуловича з тої причини, що його батько й сестра комуністи. Військовий правильник наказує звільняти зі служби осіб, що перебувають у небезпечному товаристві.

ЗГОЛОШЕНО 60 ДОПОВІДЕЙ НА УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ З'ЇЗД В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — З Української Вільної Академії Наук у ЗДА повідомили, що досі вже зголошено понад 60 доповідей на Український Науковий З'їзд в Ню Йорку, що має відбутися спільним старанням Наукового Товариства ім. Шевченка й Української Вільної Академії Наук під час Різдвяних свят. З'їзд відбудеться з нагоди 80-річчя НТШ і 35-річчя УВАН. Підготова до цього З'їзду інтенсивно продовжується. Дня 26-го вересня відбулося, під головуванням проф. М. Ветухова, чергове засідання Комісії для скликання з'їзду, на якому вона остаточно оформилася. В склад комісії входять професори: Д. Горняткевич, М. Єфремов, І. Замша, В. Порський, Л. Чикаленко та д-р І. Лисяк-Рудницький, що репрезентують УВАН у ЗДА, а від Американського Відділу НТШ входять професори: О. Андрушків, К. Кисілевський, В. Лев, В. Січинський, д-р Л. Мишуга та д-р Ю. Фединський. Головою комісії обрано на цьому ж засіданні проф. В. Січинського, а його заступниками: проф. Д. Горняткевича і проф. І. Замшу. Секретарями Комісії обрано д-ра Ю. Фединського та д-ра І. Лисяка - Рудницького. Під час нарад заслухано інформацію про переведену вже підготовчу роботу та обговорено програму З'їзду. В питанні фінансування З'їзду вирішено звернутися до УКК з проханням виділити відповідну суму. Ухвалено, що на пленарних засіданнях З'їзду будуть виголошені доповіді, присвячені 80-річчю НТШ та 35-річчю УВАН, крім низки інших доповідей. На засіданнях комісій та секцій будуть виголошені фахові доповіді, яких досі — як згадано — зголошено понад 60.

Об'єднані Нації відложили дебати в справі Кореї

Об'єднані Нації, Н. Й. — Політична Комісія ОН рішила не ставити справи Кореї на порядок денних нарад, доки не будуть вичерпані перші шість справ. Голосування дало 48 „за" і 6 „проти": разом з 5 комуністичними державами совєтського бльоку голосувала й Югославія. Афганістан, Бурма, Індія, Індонезія і Іран здержались від голосування, а Франція не голосувала тому, що ця справа заторкує справи Марокка і Тунісу, що їх мали б обговорювати ОН. Акція комісії виступає проти всяких евентуальних змін в складі членів політичної конференції в справі Кореї, яка має розпочатись перед 28 жовтня. Щоправда, комісія вирішила, всупереч опозиції З'єдинених Держав, що згодом, якщо Генеральна Асамблея захоче, може звичайною більшістю, а не двома третинами голосів, вставити корейську справу на порядок денний. У цій справі 49 держав було „за" і 7 проти, — при чому З'єдинені Держави і національний Китай голосували разом з совєтським бльоком, а Арґентина, Домініканська Република, Сальвадор і Туреччина здержались.

Совєти знову зголосили внесок, щоб допустити до ОН в характері нових членів 14 держав, з них 5 комуністичних — всіх „гуртом". Цими 9 некомуністичними державами є Фінляндія, Італія, Португалія, Ірляндія, Йордан, Австрія, Цейлон, Непаль і Лібія. П'ять комуністичних сателітів — це Альбанія, Монгольська Република, Болгарія, Румунія і Мадярщина. З'єдинені Держави спротивились цьому, покликуючись на те, що тих 5 сателітських держав не відповідають вимогам чартеру ОН, який говорить тільки про членство „миролюбних і незалежних" держав. Ця справа — перша на денному порядку 60-ти членної спеціяльної комісії для справ політичних і безпеки. Делеґат Перу запропонував створити тричленну комісію, що обмірковувала б можливості компромісу. В цій справі представником ЗДА є губернатор Джеймс Бирнс, колишній державний секретар.

В Кореї ще не розпочали „переконувати" неповоротців

Токіо. — Обидві сторони в Кореї, Об'єднані Нації і комуністи, рішили знову відложити „переконування" неповоротців, дарма, що Невтральна Комісія проголосила вже в цій справі своє офіційне повідомлення. Тепер роблять між бараками полонених нові стежки і приготовляють технічні споруди для тих, що мали б „переконувати" неповоротців, бо комуністи поскаржились, що теперішні дороги в таборі примушують їхніх представників проходити занадто близько до бараків, де мешкають антикомуністичні полонені, що є небезпечно для комуністів. Альянти з свого боку не квапляться переконувати 359 полонених по комуністичному боці, що відмовились вертатися, між ними 23 американців, бо вважають, що ці полонені повинні відпочити після тієї пресії, що на них робили комуністи.

Югославія не хоче плебісциту в Трієсті

Београд. — Югославський уряд відкинув пропозицію Італії перевести на спірному терені Трієсту плебісцит, який мав би виявити, до котрої держави населення хоче належати. При цьому в пропозиції Італії було сказано, щоб 5 держав — ЗДА, Англія, Франція, Італія і Югославія — відбули нараду, як такий плебісцит перевести. Італійський уряд формально запропонував таку розв'язку проблеми Трієсту у своїй ноті з 13 вересня. У відповіді на цю ноту Югославія підкреслює, що не може бути мови про плебісцит, поки Італія не переведе певних заходів для уневажнення тієї денаціоналізації, що була переведена і далі переводиться у відношенні до автохтонного хорватського і словінського населення. В югославській ноті зазначено, що Югославія проти того, щоб дискутувати тепер цю справу на якомусь з'їзді кількох держав, бо це пошкодило б, а не допомогло б справі. Американські газети повідомляють, що англійці виготовили новий плян, що його тепер розглядають в столицях безпосередньо заінтересованих держав. З Вашинґтону нема ніякої офіційної реакції на югославську ноту, що вказує на існування закулісових переговорів у цій справі.

ПОДАРУНОК ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА

Президент Айзенгавер, як пристало на доброго рибалку, з подивом оглядає подарованого йому 200-фунтового палтуса (галибут). Цю величезну морську рибу, найбільшу, яку досі зловлено у водах біля Вашинґтонського стейту, передав президентові конгресмен Тор С. Толлефсон в імені краєвої рибної індустрії.

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ПРО МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЯ

ЗАЙМАЄ ВИЧІКУЮЧЕ СТАНОВИЩЕ СУПРОТИ СОВЄТІВ, АЛЕ НЕ ВІРИТЬ В ПОШАНУВАННЯ СОВЄТАМИ ДОГОВОРІВ

Вашингтон. — Той факт, що Совєти мають водневу бомбу, є надзвичайно важливий і робить ще конечнішим, як це було колинебудь, дізнатися, чи Совєтський Союз і його сателіти є заінтересовані в тому, щоб шляхом розмов дійти до якоїсь договоренности, що до неї вільний світ міг би мати довір'я, — заявив президент Айзенгавер на пресовій конференції. Президент Айзенгавер розпочав конференцію жартівливою заввагою, мовляв, він думає, що нема нічого такого з світових подій, що було б цікаве, але зараз же після того перейшов у надзвичайно поважний тон, обговорюючи міжнародні справи. Він не входив в їх подробиці, але заповів, що виголосить внедовзі до нації „одверту промову" про міжнародну ситуацію, не кажучи ближче, коли це станеться. Водночас він признав, що нелегко сказати таку промову, щоб вона не викликала некорисного і неправильного відгуку. Президент ЗДА сказав, що ті люди, які сподівалися осягнути дійсне зрозуміння у світі, стурбовані такими подіями, як наприклад насильне відсунення польського кардинала Стефана Вишинського від виконування його обов'язків. Преидент Айзенгавер не залишив сумнівів, що він хоче вжити заходів для того, щоб осягнути порозуміння з Совєтами, але не сказав, чи він погоджується з англійським прем'єром Черчилом, що теперішній час годиться на шукання такого порозуміння. Він зазначив, що не має ще останніх точних відомостей щодо того, чи Винстон Черчил радий би відбути конференцію голів трьох західніх великодержав, яка мала відбутись на Бермудах в червні ц. р. Так само президент Айзенгавер не дав безпосереднього коментаря на нову заяву Черчила, що її цей останній склав цього тижня, щоб в найближчій будуччині відбулася конференція „великої чвірки". Президент сказав, що він не знає, який тепер стан здоров'я Черчила, і не дістав поновленої пропозиції відбути таку нараду. Мусимо виразно з'ясувати — казав президент — обом, нашим приятелям і нашим ворогам, що не маємо іншої інтенції у світі, як тільки мир, але мусимо говорити з становища сили, яка піддержала б цю інтенцію. Президент заявив, що, на його думку, є можлива тільки одна ще більша трагедія, як виграна війна, а то війна програна, і з усіх наших міркувань війна мусить бути виключена. Водночас Президент додав, що американська нація не спиниться перед конечністю заґарантувати безпеку, щоб не допустити інших зважитись на війну проти нас. Тому, що ми є сильні, сказав він, існує можливість, що нас погано розуміють і що може дехто подумає, що ми є войовничі та імпульсивні і втратили всяку віру в наради за столом. Така реакція — заявив він — суперечила б дійсній правді.

Тим часом державний секретар Дж. Ф. Доллес склав президентові Айзенгаверові звідомлення про останню совєтську ноту відносно конференції „великої п'ятки" і „великої чвірки" в справі міжнародного відпруження і Німеччини. Три західні держави покищо обмінюються думками про цю ноту.

Ген. Франко хвалить пакт із ЗДА

Мадрид. — Голова еспанської держави ген. Франко передав пакт із ЗДА на ратифікацію парляментові, при чому з високою похвалою висловився про значення його для американсько-еспанської приязні та для оборони Европи проти комуністичної небезпеки. Генерал Франко прославляв американський нарід за його теперішнє провідництво у вільному світі і звернув увагу, що факт вибору ген. Айзенгавера президентом був доказом рішення американців обороняти твердою рукою ідеали миру. Сподіваються, що еспанський парлямент, званий „кортезами", швидко ратифікує договір на своїй надзвичайній сесії.

Підписано договір приязни між ЗДА і Японією

Вашингтон. — Після тринадцяти років розходження, ЗДА і Японія ратифікували договір про „приязнь, торгівлю і мореплавство". Церемонія ратифікації договору відбулася в Державному Департаменті 30 серпня. Договір набуває сили від 30 жовтня ц. р. Його підписали збоку ЗДА — державний секретар Доллес, а збоку Японії — амбасадор Е. Аракі. Договір попередньо був ратифікований Сенатом без ніяких застережень. Договір про „приязнь, торгівлю і мореплавство" доповнює мировий договір з Японією.

В СВІТІ

● **Сенатор Новленд,** голова республіканської більшости в Сенаті, який їздив на Далекий Схід, вернувся до Лондону і відбув довшу конференцію з діючим секретарем закордонних справ, лордом Селсбері. — Розмова торкалася останньої совєтської ноти. Сен. Новленд їде з Англії до ЗДА.

● **Англійські державні діячі,** прем'єр Черчил і міністер закордонних справ Іден, вернулися після відпочинку до Англії. Обидва здорові і в доброму настрої. Іден, який перебув дві важкі операції, заявив, що він готовий до праці.

● **Англійці сердиті** на китайських комуністів, які в своїй відповіді на англійську скаргу про обстріл їхнього корабля комуністами, в якому згинуло 7 моряків, — закидають англійцям, що це вони перші почали стріляти. Нова англійська нота називає комуністичну заяву „фальшивою".

● **Англійські соціялісти,** які відбувають тепер свою річну конференцію ю Марґейті, дуже невдоволені з американсько-еспанського пакту. Лідер лівого крила лейбуристів Бівен виголосив промову, в якій обвинувачував ЗДА в тому, що вони „відтворюють ті сили в Европі, які довели були до другої світової війни."

● **Тіто не робитиме** нових пропозицій у справі Трієсту, — так виходить з пресового інтерв'ю чільного югославського комуніста Едварда Кареля в „Ню Йорк Таймсі". З газетних повідомлень виходить, що в цій справі йдуть закулісові розмови.

● **Швайцарський професор** Авґуст Пікард, який 21 рік тому встановив рекорд висоти, — піднявшись на бальоні в стратосферу, встановив тепер рекорд глибини, осягнувши у спеціяльно збудованому підводному човні „Трієст" глибину 10,330 стіп. Попередній рекорд був 6,900 стіп. Піккард має тепер 69 років. Спускався він у товаристві свого 31-літнього сина. Вони зробили цей експеримент на Середземному морі при активній допомозі італійців.

● **Прем'єр міністер Австралії** домагається якнайновішої виміни атомовими таємницями між Британською Спільнотою Народів і ЗДА. Затримування деяких атомових таємниць доводить лише до втрати часу і енергії, — твердить австралійський прем'єр.

● **27,625 осіб** вимігрувало з Европи в останніх трьох місяцях. Прийняли їх Канада, Бразилія, Венесуеля, Австралія і Арґентина.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СТАРА ІНТРИГА

Політичні архіви наших часів збагатив Кремль в останніх днях ще одним експонатом: своєю дипломатичною нотою в справі зустрічі голів п'ятьох великодержав, до яких зараховує він і червоний Китай, — для „обговорення всіх питань, які могли б спричинитися до міжнародного відпруження", та в справі конференції міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, без Китаю, для полагодження проблеми Німеччини. Вже з перших коментарів американської преси, як і перших урядових голосів на тему цієї ноти, виходить недвозначно, що вона буде справді тільки архівним експонатом, без будь-якого практичного значення.

Совєтська нота є відповіддю на ноти західніх великодержав з 2-го вересня, в яких пропоновано зустріч американського, британійського, французького й совєтського міністрів закордонних справ в Льокарно, Швайцарія, для остаточного обговорення можливостей закінчення окупації та нормалізації відносин в Німеччині й Австрії. Альянти сказали в тій ноті, як і в багатьох попередніх, свою думку в цій справі. Полагодження справи Німеччини вони пропонують цілком просто: перевести в цілій Німеччині під міжнародною контролею загальні й вільні вибори, що у їх висліді повинен бути створений один уряд для всієї Німеччини, з яким можна б почати розмови в справі кінцевого мирового договору.

Москва вже раніше, після багатьох торгів, видвигнула свою пропозицію: насамперед створити „всенімецький уряд", очевидно з переважаючим впливом комуністів, який перевів би „вибори", і щойно тоді мала б піти дальша процедура творення такого уряду, з яким можна б переговорювати в справі миру. Тепер Москва тих пропозицій вже не повторює, хоч з них і не резигнує. Натомість, вона виключає з порядку нарад плянованої конференції справу Австрії і рівночасно пропонує другу конференцію, з участю педставника червоного Китаю, для „міжнародного відпруження".

В „нових" совєтських пропозиціях західні політики не тільки не добачають нічого нового, але й виразно вказують на повторення старих інтриґ, якими вже ніхто не тільки не переймається, але й — як зі старих дотепів — навіть не сміється.

В чому полягає повторення старих совєтських інтриґ в новій дипломатичній ноті Кремлю? Відносно Німеччини, Москва пропонує включити в порядок нарад „всі пропозиції, які були видвиґнені в курсі їх підготови", себто й ті пропозиції, що їх західні держави вже добрий десяток разів відкидали. Рівночасно пропонується конференцію „п'ятьох великих", з участю червоного Китаю, не кажучи при цьому, чи ці дві конференції Москва взаємно узалежнює. На Заході пояснюється це, як „пробний бальон". Представник державного департаменту назвав совєтську ноту „викрутом" та „повторенням тактики відтягування". Отже можна припускати, що Кремль хитрує: якщо б західні держави погодились на конференцію в справі Німеччини, то він тоді „додатково" узалежнить її від конференції з Китаєм, як черговий „викрут", щоб продовжувати теперішній напружений стан.

Проте, повторенням найбільшої совєтської інтриґи в останній ноті треба вважати пропозицію конференції „п'ятьох великих", з участю червоного Китаю. Досі вже багато разів виявлялось, що відношення західніх держав та взагалі вільних країн до червоного Китаю є найслабшим місцем в солідарності вільного світу, зокрема західніх великодержав. Для Америки червоний Китай є проскрибований, і це становище ще тільки скріпилось після комуно-китайської агресії на Корею. Англія, натомість, не так з любови до червоних китайців, як з уросної нею господарсько-торговельної конечности та деяких імперіяльно-політичних міркувань, виломлюється з такого відношення до червоного Китаю і не тільки визнала його, але й торгує з ним та піддержує совєтські намагання посадити червоного китайського представника за столом Об'єднаних Націй. За Англією, чи радше за Москвою, йдуть в цьому відношенні ще й деякі невтральні, або т. зв. невтральні країни, головно Індія.

Знаючи ці розбіжності в західньому світі, Москва при кожній нагоді жонґлює тою червоно-китайською кісткою незгоди, щоб розбити загрозливу для її агресивних плянів солідарність Заходу. На жаль, в поодиноких випадках вона мала в цьому досі деякі успіхи. Знаючи ці пляни Москви, Захід повинен докласти всіх зусиль, щоб кожна така інтрига, стара чи нова, не тільки не послаблювала, але ще більше скріплювала солідарніть супроти червоної загрози.

РОЗБУДОВА И ОБОРОНА

Безпосередньо після промови державного секретаря Доллеса в Об'єднаних Націях про можливість загибелі людства з уваги на атомову загрозу від Совєтів і після промови президента Айзенгавера в Бостоні про необхідність оборони тому, що „вороги волі мають найважливішу зброю нищення" — появилися вісті про пляновану побудову найбільшого бизнесово-торговельного осередку коштом ста мільйонів долярів.

Великі проєкти звичайно сполучені з розбудовою й перебудовою великих міст, а тому природно, що плян спорудження стомільйонового будинку вийшов з міста Ню Йорку. Будова має охопити квадрат землі між 9-тою і 10-ою Евенями та між 31-ою й 33-ою Вулицями, поза теперішнім будинком головної пошти, де переходять впоперек попід землею рейки Пенсилвенійської залізниці, а вподовж — рейки залізниці Гренд Сентрал. В сусідстві йде віядукт головного двірця для виїзду автобусів через тунель Линколна на захід від Ню Йорку. Будинок матиме двадцять поверхів і плоский дах, щоб на ньому могли осідати і з нього могли злітати поштові гелікоптери.

Летунська служба вважається головною частиною пляну, який передбачає запотребування біля двох мільйонів квадратових стіп поверхні помосту на одній третині поверхів будинку. Отже, летунська служба була б розширенням дотеперішньої поштової служби, що відбувається при допомозі залізниць і автобусів. Гелікоптери мали б служити також для особового руху людей, що мешкають поза містом і доїздять до праці в бюрах та торговельних установах. До того ж і поліція мала б вигідніше пристановище, бо теперішня станція для поліційної служби гелікоптерами замала. Кількість людей, що були б затруднені в новому будинку, обчисляють на 70 тисяч.

Крім цього будинку, плянується в Ню Йорку, між західньою 43-тою й 44-тою вулицями й між 11-тою й 12-тою Евеню ще один торговельний будинок, на дев'ять поверхів, який охоплював би поверхню одного мільйона квадратових стіп. Цей будинок мав би теж дах для гелікоптерів, що в першу чергу служили б для перевозу продуктів і промислових виробів до торговельного осередку, для якого новий будинок заплянований.

Подібні осередки, може менші розмірами, зате складніші засягом, плянуються в Филаделфії, Бостоні й деяких західніх містах. Ці пляни викликають здивування сміливістю своїх задумів і стають предметом різнородних міркувань про поступ, розвиток бизнесу і про необмеженість американської винахідливости та технічного генія. Одначе, з уваги на пересторогу проти небезпеки нападу ворога з атомовими й водневими бомбами у першу чергу на великі бизнесові середовища, викликає сумнів у доцільність будування нових будинків многомільйонової вартости, що на ділі мають розміри цілих міст.

Треба ствердити, що ні населення, ні уряд Америки не дають себе залякувати вістями про те, що ворог має атомову чи водневу бомби, і тому тут ідуть безупинні приготування до оборони від можливого нападу. В урядових колах назріло переконання, що оборона мусить бути плянована, з одного боку, в ґльобальних розмірах, а з другого — в розмірах самого американського континенту. Знавці запевняють, що Совєти готові будуть до нападу щойно в 1956-57 році, отже Америка може до того часу придумати такі способи оборони, які справді були б успішні при всякому нападі і всякій зброї.

Труднощі з плянуванням, а ще більше з виконанням плянів оборони посилюються тим, що нові роди атомової зброї роблять перестарілими дотеперішні пляни. Тому ці пляни мусять бути складані так, щоб їх можна було використати в кожній хвилині. Так, як тепер справи стоять, треба насамперед побудувати систему вчасної остороги перед нападом. Для цієї мети має послужити так звана Лінія МекҐіла, що йде впоперек північної Канади з окремою охороною, яку дає сітка радару, розставленого на кораблях, приміщених наче охоронні крила на обидвох океанах — Тихому і Атлантійському. Система остороги охоплює в першу чергу сімдесят середовищ, зарахованих федеральною Адміністрацією Цивільної Оборони до першоклясних цілей нападу з повітря. Між цією сімдесяткою названі такі міста, як Акрон, О., Олбені, Н. Й., Балтімор, Мд., Бостон, Масс., Боффало, Н. Й., Шікаго, Ілл., Клівленд, О., Дітройт, Гренд Репідс, Міш., Гартфорд, Конн., Лос Анджелес, Сан Франсіско, Сан Дієґо, Каліф., Канзас Ситі, Кан., Милвокі, Віс., Міннеаполіс, Мінн., Ню Гейвен, Конн., Ню Йорк місто і ціла околиця, Трентон, Н. Дж., Филаделфія, Питсбурґ та Ірі, Па., Сан Луїс, Мо., Сиракюз, Ютіка і Рачестер, Н. Й., Вашинґтон, Д. К., Вілксбері, Па., Вілмінгтон, Дел., Йонґставн, О. і інші. Згадані середовища вичислені як найбільш правдоподібні цілі нападу з уваги на їх значення стратеґічне, політичне й ін. Вони мають подбати заздалегідь про свою цивільну оборону, отже і про підземні сховки на випадок потреби. Про цілість оборони країни, турбується департамент оборони у Вашинґтоні, одначе його пляни починають набирати щойно загальний нарис.

Людський розум, з одного боку, працює над обороною від небепеки, а з другого продовжує нормальний прогрес.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Во належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

ЕВРОПА НА ШЛЯХУ ДО ОБ'ЄДНАННЯ

Насправді, Европа існує тепер тільки, як поняття географічне. Як поняття політичне, вона не то поділена, а пошматована, і говорити про неї, як цілість — неможливо. Що більше, не можна говорити навіть про зцементування Західньої Европи, бо треба вилучити з неї передусім, очевидно, такі сателітські держави, як наприклад, східню частину Німеччини чи Чехію, що їх завжди зараховували до Середньої, а за культурою до Західньої Европи. У сучасній політичній дійсності навіть той західньо-европейський світ, що залишився поза сферою комуністичної влади, є частинно так деморалізований комуністичною пропаґандою, що нічого й думати про об'єднання всього того світу на спільній політичній плятформі. Отож мова може бути, бодай покищо, тільки про шість держав, що їх удалося колишньому французькому міністрові закордонних справ Шуманові об'єднати в так званій „Европейській Вугільній і Сталевій Спільноті". Після того, як 16 червня 1953 року Італія, як останній із партнерів тої спільноти, ратифікувала той пакт, він набрав міжнародньої важности і нині об'єднує та зобов'язує Францію, Західню Німеччину, Італію, Бельґію, Голляндію і Люксембурґ. І цей пакт є покищо єдиний конкретний і реальний, з найбільшим практичним значенням і вартістю з усіх інших проєктів і назв, що існували у сфері плянування „европейської спільноти". Це стосується навіть до НАТО, хоч воно не є фікцією. Проте НАТО, до якого, крім названих держав, належить ще Велика Британія (як один із членів-засновників), Норвеґія, Данія, Ісляндія, Портуґалія, Греція і Туреччина, що згодом туди приступили, а також поза Европою З'єдинені Держави і Канада, — НАТО в його теперішньому політичному вигляді не дає надії, щоб усі його европейські держави були схильні приступити в недалекому майбутньому до політичної спільноти. Наприклад, останні відомості з Данії дають підставу сумніватися в солідарності тієї маленької країни, соціялісти якої наслідуючи своїх шведських партійних колеґ, визнають „невтральність", як найкращий лік на безпеку країни.

Отож ідеться передусім про шість держав середньо- і західньо-европейського континенту, в тому числі про дві цілком суверенні великодержави Францію й Італію, одну напівсуверенну, поділену ще й безборонну Німеччину з завдатком на великодержаву, і три маленькі західні державки з капіталом радше морального й господарського, як політичного й мілітарного значення. З Пляну Шумана виринула ідея політично злучити держави, об'єднані спільною Радою в справі продукції і розподілу вугілля та сталі. Ідею такої „Політичної Федерації Европи" підтримав пакт „Европейської Оборонної Спільноти", що все ще чекає на ратифікацію п'яти зі своїх шести партнерів. Отож, як бачимо, тих „спільнот" в Европі на папері багато. Масу паперу списується на прерізних радах і нарадах, призначених ніби для здійснення европейської політичної і військової спільноти. Саме тепер радять в Римі делеґати шістьох названих держав, учасників Пляну Шумана про практичні можливості здійснення такої політичної спільноти: покликати до життя спільний парлямент і спільний виконний орган, як наддержавний чинник, що перебрав би від усіх шістьох держав-членів першої такої европейської „федерації" частину їх суверенних прав. Відомо, що всі ті наради йдуть як по груді і що згадана римська конференція в найкращому випадку закінчиться „рекомендаціями" для конференції шістьох міністрів закордонних справ, які мають з'їхатись в кінці жовтня або в листопаді.

З'єдинені Держави не віднині мріють про „об'єднану Европу", яка перестала б турбувати зовнішній світ своїми конфліктами. Відколи З'єдинені Держави усвідомили собі небезпеку комунізму (здається, що таким переломовим психологічним моментом був совєтський переворот в Чехословаччині, відомої із свого слов'янофільського сентименту до Росії, але рівночасно і з своєї демократичности), — вони є активним речником і протектором військової та політичної договорености бодай цих шести держав. Тому й присвячує американська преса цій проблемі особливо багато місця, розуміючи, що успіх чи невдача плянів створення европейської спільноти — це успіх чи невдача сучасної американської політики. Мабуть, це було причиною того, що останній недільний „Магазин" „Ню Йорк Таймсу" звернувся за статтею у цій справі до Роберта Шумана, названого вже вгорі ініціятора і творця Европейської Вугільної та Сталевої Спільноти і одного з трьох найбільших европейських промоторів европейської спільноти в політичній і військовій ділянках. З тих двох інших його однодумців щодо вартости самого принципу европейської єдности — Де Ґаспері перестав грати безпосередню активну міжнародню ролю, відсунувшись в тінь після невдалої спроби створити власний, дев'ятий з черги, уряд в Італії, зате Аденауер у Німеччині виріс до ролі найчільнішого речника тієї ідеї. Сам Шуман зійшов зі становища міністра закордонних справ Франції на менш важливу і впливову позицію віцеміністра і представника Франції в Об'єднаних Націях.

У своїй статті в американському часописі Шуман виявляє себе рішучим оптимістом. Він твердить, що европейська спільнота — це нова велика ідея, і тому, як кожна велика ідея, мусить поборювати масу труднощів, пересудів і протилежних ідей. У даному випадку він уважає, що три головні причини перешкоджують швидкому здійсненню федерації европейських держав: 1) надмірний націоналізм, який обожнює рідну суверенність і жахається перед кожним найменшим обмеженням тієї суверенности на користь надрядного міжнародного чинника, 2) страх перед вільним господарським суперництвом при існуванні політики митного протекціоналізму в різних державах і 3) пацифістичні настрої, що їх в Америці охрищують назвою „невтральности".

Проте Шуман уважає, що всі ці перешкоди — тимчасові, як тимчасовими є труднощі, з якими мусять боротися окремі держави в своїх власних країнах, психологічно, отже й політично не підготованих ще до ідеї такої спільноти. Шуман гадає, що економічні потреби Европи, між двома господарськими велетнями Америкою і Совєтами, накажуть Европі об'єднатися може ще голосніше, як міжнародня політична ситуація. Він вірить також, що кожний тверезий західньо-европейський політик, який хоче миру і проповідує мир, зрозуміє, що договоритися про мир із Совєтами можна буде далеко легше, коли Захід буде сильний, а не слабий.

В. Січинський

УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА СТУДІЯ В НЮ ЙОРКУ

Як відомо, американські приписи і статут про клюби дають їм широкі можливості провадити всебічну культурну працю, включаючи навіть освітню і шкільну, під назвою інститутів. Заснований в Ню Йорку в 1949 році Український Літературно-Мистецький Клюб, успішно поширюючи і розвиваючи свою діяльність, заповнив також дотеперішній брак українського організованого життя — навчання молоді мистецтва — як важливий і необхідний чинник виховання, особливо в невідрадних обставинах великого міста.

Два роки тому, з ініціятиви Музичної секції Українського Клюбу, заложено при Клюбі (149 — 2 Авеню, Н. Й.), Музичний Інститут, що протягом короткого часу розвинув незвичайно широку діяльність, з великою кількістю учнів. В кінці березня ц. р. Об'єднання мистців українців в Америці, також через свою Секцію Клюбу, поклало перші основи для Інституту пластичного мистецтва при тому самому Клюбі. Ця практична мистецька Студія, з навчанням у вечірних годинах, плянована на дворічний курс поділяється на дві групи — для дорослих і дітей. Навчають в Студії малярства, різьби і графіки такі відомі мистці, як М. Бутович, Я. Гніздовський, С. Литвиненко, Л. Малюца, М. Осінчук, Я. Радиш, В. Січинський, М. Черешньовський.

Вже в перших трьох місяцях існування вечірніх курсів Мистецької Студії виявився дуже корисний вплив на молодь такого осередку. Діти, що мають нахил і цікавість до пластичного мистецтва, з охотою, а то й захопленням, рисують, малюють і різьблять. Не кажемо вже про те, що ця молодь, займаючись корисною і практичною працею, не „вбиває" час по вулицях Давнтавну, не ганяє по смітниках та невідповідних місцях „відпочинку", а її батьки не мусять турбуватися про невідповідний вплив великоміської вулиці на виховання будучих громадян.

Звичайно, не раз доводиться чути від „реальних" людей нашої збірноти про „непрактичність" фаху мистців і про труднощі влаштування їх на фахову працю. Переважно люди дивляться на заняття мистецтвом, як на „забаву" і, в кращому разі, ставляться до того поблажливо та з посміхом. На це мусимо зауважити, що навчання мистецтва само по собі має величезний додатній вплив на формування інтелекту, розумових і духових здібностей молоді. Мистецьке виховання — це велика проблема, яка займала численних педагогів і теоретиків, хоч в нашій літературі слабо розроблена.

Коли ж торкнутися цього питання, як праці фахової, то й тут виявляється, що ця галузь праці не є така непрактична, як здається на перший погляд. Про це свідчить також, українська еміґрація протягом останніх 33 років. Навіть в умовинах Америки виявляється, що кінець-кінцем, майже всі наші кращі мистці працюють за своїм фахом, — або самостійно, або в підприємствах ужиткового, промислового мистецтва. Розуміється, що така праця фізично легша і краще оплачувана, як інша.

Зрештою мусимо пам'ятати, що українці мають спеціяльний хист до мистецтва, на що не раз звертали увагу чужинці, і власне тому ми мусимо використовувати та поглиблювати ці можливості і розвивати далі мистецькі здібності нашої молоді. Знаємо це і з довгої практики нашої еміґрації. Як приклад, можемо вказати на Мистецьку школу вищого типу, під назвою „Українська Студія Пластичного Мистецтва" в Празі. Заложена українськими еміґрантами в 1923 році, вона існувала повних 22 роки. Навчалося в ній сотки студентів різного стану і національностей. Лише в початках вони складалися в переважній більшості з українців, згодом вчилося там найбільше чехів, а також словаки, німці, хорвати, румуни, мадяри та ін. Вже цей факт свідчить про потребу і великий успіх подібної мистецької школи. З Української Студії в Празі вийшло багато визначних українських та інших мистців. Один з абсольвентів Української Студії — чех, згодом на конкурсі мистців був обраний професором Високої державної Мистецько-промислової школи в Празі. З того бачимо, що в мистецькому і взагалі громадському житті має значення не тільки державна чи національна приналежність, не тільки рід і тип школи, не тільки розмір платні за навчання, не тільки протекція і „щастя", але передусім вміння і хист людини, спосіб провадження навчання та охота і любов до праці.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Люба Савчук

ДІВЧИНА МАНДРУЄ

(2)

Вирок

Це все довелося мені спостерігати, будучи сім місяців під слідством. На початку восьмого місяця мене судила Виїздна Сесія Ревтрибуналу в складі чотирьох осіб. Серед них був державний обвинувач, прокурор, а також державний „оборонець". Хоч я на суді заперечувала свою співучасть в шпіонажі, але всежтаки мені винесли вирок за цією статтею — шість років примусово-трудових таборів далекої півночі. Відносно невеликий термін присуду пояснювався у вироці тим, що я була неповнолітня. Вже з промови державного оборонця я тоді зрозуміла, що буду мати не багато років, бо... „підсудна є соціяльно близька"... й що „судилася вже за злодійство кілька разів".

За декілька днів мене перевезли до пересильної в'язниці міста Браслав, Вінницької області. Тут сиділо нас 8 жінок і 252 чоловіків, з яких 12 були засуджені на кару смерти. Страта в'язнів виконувалася при допомозі електричного крісла, що знаходилося на горищі тюрми.

Одного разу вартовий забрав мене прибирати кімнату на горищі. В цій кімнаті стояв стіл і три однаковісінько-масивні крісла. Два стояли по боках столу, а третє — окремо під стіною. Я розглядала кімнату і чекала на розпорядження вартового. Але несподівано до кімнати заскочив енкаведист і оторопілим зором окинув мене. Потім він щось показав на пальцях вартовому, і кивнувши головою в мій бік, поспішно вийшов геть. Вартовий вів мене через протилежні двері кімнати на другий бік горища і наказав мені здіймати павутиння з кроквів, а сам повернувся до кімнати. В цей час я помітила через двері двох енкаведистів в кімнаті і одного в'язня. Коли ж вартовий знову повернувся до мене, я побачила в кімнаті лише двох енкаведистів — а в'язня вже не було. Коли б його вивели раніше, я помітила б, — бо хідник на горище був поруч зі мною. Де ж, — подумала я, — подівся в'язень? Та знайти відповідь я не могла. Вартовий завів мене знову до цієї кімнати. Я підмела і стала витирати піл. Але коли я підійшла до крісла під стіною — вартовий ґрізно гримнув на мене: „там витирати не треба!"

Про цю подію я розповіла в камері своїм дівчатам. На що одна з них зауважила:

— Шкода що не підійшла. Летіла б ти через люк до самої проходної, а там на „чорний ворон" і... бувай здорова.

На другий день мене з Браславської тюрми привезли до Києва. Тут чекав майже сформований ешелон в'язнів. З Києва виїхали на початку серпня і прибули до міста Сороки, де наш вагон з підлітками відчепили від загального транспорту.

На шляху „виховання"

Розкрилися двері й ми почули команду: „Вилазь!" На дворі лежав сніг і було приморозно. Вільша половина дівчат були легко одягнені і босі. Вони почали скупчуватися в кут вагона, вимагаючи одяг і взуття. Конвой повикидував всіх їх на сніг і прийшлося нам стояти сорок хвилин на перевірці, тремтячи від холоду. По перевірці, нас завели до лазні, а потім до табору Разноволока. В цьому таборі знаходилося понад 2,000 чоловіків і 200 жінок. По карантанні, нас тепло одягли та взули і скерували до жіночої роти. Жіноча рота підлітків, це трьох поверхова кам'яниця з чистими кімнатами на 8 осіб. Ліжка двохповерхові з матрацами, подушками і навіть з простиралом та ковдрою. Посередині кімнати стіл з червоною скатертю, по стінах портрети Леніна і Сталіна. Сніданок і вечеря були з двох страв, а обід із трьох. Найменші діставали ще й кондиторські вироби. Відношення таборової комендатури й охорони було людяне. За відмову до праці не карали, а питали: — Чому? і, якщо хтось мотивував свій невихід поганим одягом, тоді йому видавали новий. Працювали ми по 12 годин, але праця не була надто тяжка. Плели пароплавну линву, рибачі сітки та коптили рибу. Найбільше турбот нам завдавав холод, що досягав нижче 60° Ц. В цьому таборі ми себе не почували навіть відірваними від зовнішнього світу. За шість місяців мого перебування до нас одного разу приїхали якісь гості, що ходили між нашими ліжками, обідали разом з нами. З нами вони не говорили, але ми хоч не розуміли їх мови, чули як вони захоплювалися „системою виховання" малолітніх злочинців. Але такого „виховання" мені не довелося довго коштувати. По шести місяцях мене відіслали на транспорт. Від'їзд нам зробили урочисто. Перед відходом нашої колони до транспорту виступив з прощальним словом комендант табору, який сказав, що такого табору ми ніде більше не знайдемо. Після промови коменданта, наша колона на чолі з окрестрою й портретами Леніна — Сталіна, рушила до дрезини, що була прибрана зеленню й гаслами. На дрезині привезли нас до міста Сорока, а там на ешелон і у безвість.

„Всемирний Совєтський Союз"

На станції Яя нас вигрузили і направили до табору, що стояв чверть кілометра від станції. Він був обнесений в три ряди височезним хмизовим тином і вежа від вежі стояла на декілька кроків. Окрім огорожі, в самому таборі понад першим тином проходила заборонна смуга і якщо арештант ставав хоч однією ногою на неї, варта без попередження стріляла на нього. Тут перебувало біля 18 тисяч в'язнів. Були тут не лише „з широкой страни родной", киргізи, татари, узбеки, а й чужинці, німці, китайці, французи та інші. Жінки мешкали в 28 бараках по 250 осіб в кожному. Спали на підлозі потрушеній соломою, а накривалися дірявими ряднами — попинками. Одяг був старий і непристосований до умовин півночі. Взуття — кордові черевики, вироблені з прогумованого полотна. Теплих онуч до них не було. В таких черевиках не тільки відморожували ноги, а й протиралася шкіра до кісток. Тому моя сусідка по ліжку, Валентина Громова, що за зріз колосків на колгоспному полі була асуджена на 10 років, воліла краще сидіти в бункері на 300 грам сухого хліба й шклянці холодної води, ніж іти до праці.

Дикі оргії

Але до цього всього — до холоду, вошей, дезинтерії, цинґи та виснажуючої праці долучалося ще й дике свавілля начальства. Щоденно серед в'язнів траплялися вбивства на ґрунті особистих порахунків. Комендатура табору жодних заходів проти бандитизму не застосовувала, а навпаки співдіяла. Як засіб загального знущання над ув'язненими, комендатура табору використовувала обідну перерву. З цією метою була побудована маленька кухня, яка мусіла за годину часу обділити 18,000 в'язнів. Тому у віконця видачі завжди утворювався натовп. Кожен намагався дістатись першим, давлячи немічного під ногами. Хто не встиг отримати їжу за визначений час, а їх було щонайменше третина, повертався до праці не поївши.

Оргії досягали свого вершка, коли п'яний комендант табору виявляв свій садизм над беззахисними дівчатами. Одного разу п'яний комендант увірвався до нашого бараку і почав брутально знущатися над дівчатами. Ми кинулися в кут. На середині бараку залишилася лише 17-річна Тамара Чинарик. Вона не звертаючи увагу на подію, виконувала своє чергування — колола дрова. Зобачивши її, комендант табору з піною на губах накинувся на неї і оперіжив дубком по крижах. Не встиг він замахнутися вдруге, як відважна Тамара сокирою розторощила низький лоб садиста. За цей вчинок не лише Тамара поплатилася своїм життям, але й нам стало не краще. Прибула спеціяльна комісія НКВД, почала поспішно нас сортувати і відправляти до інших таборів. Наша валка із 15-ти вагонів по 35 осіб в кожному прибула до табору Новоіванівського відділу Лагпункт 2 біля міста Марінск.

Анатоль Курдидик

П'ЯТЬ РОКІВ СХІДНЬОГО ЕКЗАРХАТУ В КАНАДІ

(Від власного кореспондента)

П'ять років тому, 3-го березня 1948 р., у столиці Католицької Церкви Римі був проголошений „Декрет Папи Пія XII, що має велике значення так для всісї Католицької Церкви у світі, як і для історії України та української Греко - Католицької Церкви зокрема. У відповідь на повну і насильну ліквідацію Греко-Католицької Церкви в Совєтах та на смерть і мучеництво ґреко-католицьких владик в совєтських тюрмах і засланнях, Папа Пій XII розділив дотогочасну Українську Католицьку Епархію, яка охоплювала простір всісї Канади, на три окремі Екзархати — Західній зі столицею в Едмонтоні, Середній зі столицею у Винніпегу і Східній зі столицею в Торонті. Декрет визначив для всіх новостворених Екзархатів нових єпископів, — Ніля Саварина для Едмонтону, Андрея Роборецького для Винніпегу та Ізидора Борецького для Торонта. Дотеперішний Владика Греко-Католицької Епархії Канади, єпископ Василій Ладика, став архиєпископом Канади. Урочисті висвячення єпископів Андрея й Ізидора, — бо преосвящений Ніль Саварин був уже в тому часі єпископом - помічником Кир Василія Ладики, — відбулися в Торонті 27, 28 і 29 травня 1948 року, при чому стали вони історичним та величавим святом не тільки українців, але й для цілої Канади, і про них писала вся світова преса. У свяченні та інсталяції згаданих єпископів взяли тоді участь п'ять українських греко-католицьких та вісім римо-католицьких владик з Канади й Америки, кардинал МекҐвіґен і папський нунцій у Канаді єпископ Антоніютті, сотки духовенства і тисячі-тисячі українців. В історію Канади та України почала вписуватися нова світла сторінка.

До цих подій, що сталися п'ять років тому і що дали початок Греко-Католицькому Екзархатові на Сході Канади, нав'язувались урочисті святкування, які відбулися в Торонті в неділю 13 вересня цього року і які проходили під знаком ювілею та підсумовування праці Східнього Екзархату за минулих п'ять років. Вони стали святом для всіх українських парафій у п'ятьох східніх провінціях Канади, що належать до Екзархату, і до Торонта прибули на цей день вірні та гості не лише з цілого Онтерія, з сусіднього Квібеку, але й з з далеких Нового Бронсвику та Нової Шкоції. Поспішали всі, привітати свого владику Ізидора з 5-літтям, переглянути зроблене і намітити шляхи та засоби праці на майбутнє.

День 13 вересня був вітряний, сильно холодний, два дні перед тим ішов зливний дощ. (Все святкування було намічене на велетенській площі Всеканадійської Виставки, яка тільки в суботу перед неділею замкнула свої ворота. У великій і прекрасній концертовій черепашині, в якій увесь час виставки виступали найкращі хори, оркестри та солісти і перед якою під голим небом стояло понад тисячу стільців, на цей раз з'явилися: святочний престіл, фотель для екзарха, хрести і свічі, а над усім простягнувся напис „П'ятиріччя Східнього Екзархату". Від ранку на площу бігли авта, їхали повні українців трамваї, висідав народ і плив до черепашини.

Площа, не зважаючи на пронизливий вітер, заповнилася тисячами постатей. В Банд-шелю, — таку назву має ця відома в цілому Торонті концертна черепашина — з'явилися величаві і світлі ризи, що блиснули вишивками, сріблом і золотом, врешті фіолетами відпоручника кардинала МекҐвиґена. Сяйнула золота корона єпископа-ювілята, пронеслося „Многая Літа" — і почалася урочиста Богослужба. Один з найкращих в Торонті, хор церкви з Ветарст під орудою відомого диригента Льва Туркевича співав концертово, а знамениті голосники рознесли по всій площі прекрасні наші церковні напіви. Єпископ, десять священиків і три диякони правили Богослужбу. Глибокий бас Кир Ізидора чітко висловлював молитви і прошення. Вітер погасив всі свічі, розвіяв фелони і ризи, скавулів у голосниках, але тисячні маси слідкували за Богослужбою і молились разом зі своїм екзархом. По євангелії слово забрав Мек Ґіна, відпоручник кардинала. Він привітав вірних українським „Слава Ісусу Христу", а тоді англійською мовою переповів, як радіє весь католицький світ Канади з успіхів Українсько-Католицької Церкви, погратулював їй з ювілеєм і підкреслив, які горді можуть бути українці з чимраз більшої мережі своїх церков і світлости своєї Богослужби, що величчю і красою зворушує кожного. Розкішні мелодії „Іже Херувими", „Свят-Свят" та „Достойно", врешті чудового „Отченашу" чергувалися між собою. Потім ігумен Григорій Шишкевич сказав коротку проповідь про значення любови і жертви у християнському житті. Врешті кінець, і хор велично проспівав „Многая Літа" Католицькій Церкві, українському народові і єпископові-ювілятові.

Пополудневий, заповіджений афішами, концерт, що мав відбутися у тому ж Бендшелі, зогляду на дошкульний холод, перенесено до залі церкви св. Миколая при Квін стріт. Там о год. 3-тій зібралися знову сотні людей, серед них делеґати від близьких і далеких парафій, священики та відпоручники установ, щоб відчути із своїм єпископом святочний ювілей. Об'єднаний хор трьох українських парафій під дириґентурою проф. Льва Туркевича, почав концерт композицією Бортнянського „Як славен" та піснею „Далека ти, а близька нам". Решту програми виповнили мужеський хор СУМ-у „Прометей" та жіночий хор „Арфа", — два хори, відомі в Торонті і далеко поза ним. Під час концерту зголосилося більше як сотня делеґатів та представників громад і установ з привітами, 51 з них чергою виходили на сцену, коротенько складали привітання своєму владиці і передавали канцлерові екзархату свої дари та пожертви на дальшу розбудову своєї дієцезії. Решта передала письмові привітання. Сивоголові і молоді, мужчини і жінки, люди, що прожили десятки років у Канаді, і недавноприбулі — всі проходили через сцену і схилялися перед своїм владикою, що находив для кожного тепле і щире слово. Врешті слово взяв сам Кир Ізидор. Він заявив, що всі подяки і ґратуляції, які складено йому, належаться „Господу нашому, який благословив труд і зусилля, і тим людям, які приклали свою руку до розбудови релігійного життя українців Канади". Єпископ зазначив, що головний успіх екзархату — це розбудова громад, церков і станиць в далеких околицях, у таких іноді, де люди десятками років не мали свого Богослуження. Таких станиць і церков за п'ять років збільшено з 19 до 81. Крім цього зорганізовано десятки братств установ, молодечих організацій, хорів парафіяльних, кредитівок, які сьогодні допомагають соткам людей, своїй пресі і виданням. В Торонті виростає ще один осередок — Екзархальний Дім, що буде централею цього релігійного і національного життя. „І за це все — кінчив Кир Ізидор — хай буде ім'я Господнє благословенне, а Його рука хай благословить наші дальші зусилля, надії і пляни".

„Концерт закінчено піснею „О спомагай нас", що її, вставши, відспівала вся заля, і була ця пісня великою молитвою подяки та прохання, щоб Бог був з нами в дальшій розбудові нашого життя на канадійській землі.

Величне і сильне враження залишилося в тих, що взяли участь у цих святкуваннях. Певність в те, що наші релігійні і національні установи при Божій помочі зміцнимо, скріпимо новими і будемо гідними громадянами Канади та синами України нашої далекої — пішла з ними в чергові будні праці та творчих зусиль.

ВИЯСНЕННЯ ЕКЗЕКУТИВИ ЗУАДКОМІТЕТУ

Деякі часописи подали заяву трьох організацій у Німеччині, а саме: Української Санітарно-Харитативної Служби, Об'єднання Українських Жінок і Союзу Українських Інвалідів з повідомленням про те, що Координаційна Комісія при Европейському Представництві ЗУАДКомітету перестала діяти з днем 31 травня 1953 року та що підписані три організації не отримали до розподілу 2,100 долярів. В цій заяві сказано також, що Генеральний Вікарій для українських католиків у Німеччині о. Петро Голинський відкликав свій підпис під Зверненням Координаційної Комісії тому, „що ЗУАДКомітет не вив'язався з прийнятих на себе обов'язків відносно розподілу допомоги для окремих установ, згуртованих в Координаційній Комісії при ЗУАДКомітеті".

Екзекутива ЗУАДКомітету подає оцим до відома всьому нашому громадянству, а передусім членам зазначених організацій, які підписали заяву, таке виясненя:

1) Призначені до розподілу 2,100 дол. здепоновані у банку в Мюнхені в Німеччині ще 29 квітня 1953 р., про що добре знають підписані під заявою представники цих трьох організацій, бо ці організації вже давно вибрали ті суми, які були призначені на їхню адміністрацію, а не до розподілу. Згідно з умовою з Координаційною Комісією, розподіл фондів мав бути усталений всіми членами Координаційної Комісії і переведений безпосередньо Европейським Відділом ЗУАДКомітету.

УСХС, ОУЖ і СУВІ жадали від Европейського Представництва ЗУАДКомітету видачі грошей не лише без попереднього узгіднення з усією Координаційною Комісією, але теж відмовились дати ЗУАДКомітетові звіти із розподілу цих фондів.

Завданням Координаційної Комісії було зосередити всю допомогову акцію в Німеччині та унормувати розподіл допомоги, узгіднюючи його на громадській базі і на базі вимог Суспільної Служби. Та саме підписані під заявою організації не придержувались вимог Координаційної Комісії і затаювали перед нею фонди, які отримували із ЗДА. Наприклад, представник УСХС затаїв свідомо на засіданні Координаційної Комісії 29 квітня ц. р. одержані із збірки в Ню Йорку 1,700 дол.

2) Збірку „Писанки" у ЗДА переводив УККА, який і досі ще не зробив остаточного зіставлення, бо ще не з усіх місцевостей повернуто збіркові листи. Тому й ЗУАД Комітет не міг подати остаточного висліду збірки і про це були всі організації повідомлені.

3) Екзекутиві ЗУАДКомітету відомо, і це було заявлено загально на засіданні Координаційної Комісії у Мюнхені 29 квітня 1953 року, що негайно, після підписання координаційної умови в Німеччині 22 листопада 1952 року і її проголошення у пресі Генеральний Вікарій для українців католиків у Німеччині о. Петро Голинський, який підписав умову, отримав від церковних кругів у ЗДА листа з домаганням відкликати свій підпис під координаційною умовою, а в католицькій пресі у ЗДА появились статті, які відмовляли Координаційній Комісії права звертатись за допомогою до українського громадянства. Не відомо, щоб о. П. Голинський підчинився цим домаганням, і тепер дивним є, що в три місяці після неділяльности Координаційної Комісії відкликають його підпис під координаційною умовою три організації, які зломили цю умову і не виконали ні одної її постанови.

4) На зборах Координаційної Комісії 29 квітня 1953 року у Мюнхені представник Екзекутиви ЗУАДКомітету заявив членам цієї Комісії, що з уваги на різні розуміння постанов координаційної умови, треба буде її змінити і примінити до умовин дня. Крім цього Екзекутива ЗУАД Комітету і Координаційна Комісія при ЗУАДКомітеті у ЗДА, довідавшись про факт, що із суми 9,000 дол., переданих до розподілу в Европі, аж 3,000 дол. (значить, одна третина) пішли на адміністрацію організацій — членів Координаційної Комісії, а лише 6,000 дол. залишилось на допомогу, а в той час самий технічний розподіл і розвіз допомоги (харчів і одежі) мусить переводити самий ЗУАДКомітет на власний кошт, — постановили подати до відома всім організаціям в Німеччині, що така координація допомоги не дає добрих вислідів і що для добра допомогової акції треба довести, щоб і в Німеччині і в Австрії була одна громадська леґально зареєстрована в уряді українська допомогова організація, яка буде відповідальна за цю акцію і з якою тільки буде співпрацювати ЗУАДКомітет.

5) За фонди, зібрані від українського громадянства у ЗДА, відповідає ЗУАДК — леґальна допомогова українська організація у ЗДА, і ця організація мусить вести своє діловодство згідно з приписаними вимогами. Крім цього ЗУАДК — це громадська установа і тому на першому пляні в неї громадські інтереси. Допомогово-харитативна діяльність ЗУАДКомітету позначена повною громадською відповідальністю і тому Управа ЗУАДКомітету не може допустити до того, щоб із виданих нею грошей не предложено розчислення, як це зробили подані вище організації, які підписали заяву.

Екзекутива ЗУАДКомітету повідомляє при цій нагоді весь український загал, що харитативна і суспільна праця ЗУАДКомітету продовжується далі на тих високих і громадських засадах, які присвічували цій діяльності дотепер і завдяки яким ЗУАДКомітет виріс до єдиної великої української харитативної допомогової організації у світі, визнаної американським урядом і респектованої в цілому світі, яка має міжнародні умови і гарно репрезентує українське ім'я у світі.

Перед ЗУАДКомітетом не лише дальша відповідальна праця на відтинку харитативно - допомогової діяльности і правної оборони українських втікачів, але теж нова переселенча акція. Управа ЗУАДКомітету працює з вірою, що все наше громадянство і в майбутньому підтримає ці великі завдання своєї рідної української організації і дозволить їй виконати ці завдання так, як дозволило розбудувати цю організацію і своєю жертвенністю та працею дало змогу ЗУАДКомітетові виповнити історичну місію супроти українських скитальців у дотеперішній допомоговій і переселенчій акції.

За Екзекутиву Злученого Українського Американського Допомогового Комітету:

Д-р Лука Мишуга (голова), **Д-р Матвій Стахів** (перший заступник), **Олена Лотоцька** (другий заступник), **Михайло Дудкевич** (третій заступник), **Михайло Дубас** (касир), **Павлина Різник** (секретар), **Д-р Володимир Галан** (екзекутивний директор).

ЗАЯВА

Подаємо до відома, що Координаційна Комісія при ЗУАДК перестала існувати з днем 31 травня 1953 року.

Тим самим уневажнюємо наші підписи, зложені Координаційній Комісії при ЗУАДК для переведення збірок на користь залишенців.

Рівночасно стверджуємо, що підписані організації не одержали до розподілу грошей з різдвяної збірки 1952-53 в ЗДА, які були призначені Координаційною Комісією при ЗУАДК в таких сумах: в розпорядження УСХС — 900 ам. долярів, ОУЖ — 6,000 ам. долярів, СУВІ — 600 ам. долярів.

Фонди ці були призначені для хворих, інвалідів праці, в'язнів, вагітних жінок, вдів і вдівців з дітьми, сиріт і воєнних інвалідів.

Рівно ж не одержано ніякого розрахунку з переведеної в імені Координаційної Комісії при ЗУАДК т. зв. „великодної писанки 1953", вислід якої ЗУАДК зобов'язався подати до відома бувшим членам Координаційної Комісії при ЗУАДК до дня 30 червня 1953 року.

Рівночасно подаємо до відома, що Отець Генеральний Вікарій Петро Голинський зголосив свій вихід з Координаційної Комісії при ЗУАДК і відкликав свій підпис під закликом в справі переведення ЗУАДКомітетом грошових збірок у ЗДА на українських залишенців у Німеччині.

Причина: ЗУАДК не вив'язався з прийнятих на себе зобов'язань, щодо розподілу допомог для поодиноких згуртованих у Координаційній Комісії при ЗУАДК установ.

Мюнхен, дня 21 серпня 1953 року.

Д-р Ярослав Гинилевич
за УСХС
Ольга Павловська
за ОУЖ
Іван Небола
за СУВІ

ПОДЯКА

Маруся Е. Бек

Складаю щирі українське спасибі всім тим Громадянам та Громадянкам, які приймали активну участь в моїй кампанії, як рівнож тим, які голосували на мене.

Маруся Євгенія Бек
Радна міста Дітройт.

● ПРАЦЯ ● Help Wanted—Male

"PIN BOYS"
Стала праця, добра платня. Голоситись сьогодні!
GLENDALE BOWLING ACADEMY
71-48 Myrtle Ave. Glendale, L. I.
EV. 2-9065

ТОКАРІ З ЗАГАЛЬНОЮ ПРАКТИКОЮ
Добрі умовини праці.
Всі вигоди.
ACME TOOL & MACHINE
580 Davis Avenue
Kearny, N. J.

МАШИНІСТИ
— витискувачі взорів на шкірі
Першоклясні машиністи — витискувачі взорів на палітурках і шкірі — можуть забезпечити свою майбутність у фабриці, що добре розвивається.
UNIVERSAL TOOL & MFG. CO.
115 Springfield Avenue
Springfield, N. J. MI 6-4193

МЕХАНІКИ
до обслуги ропних пальників в огрівальних печах. Вимагається знайомство з фабричними пальниками.
SINRAM—MARNIS OIL CO.
255 Exterior St. Bronx, N. Y.
ME. 5-7798

SHEET ROCK APPLICATORS
PAUL GEWOUESE
Телефонувати:
Garden City 7-7633
Після 7. телефон.:
Jamaica 3-4909

ПОТРІБНО БУЧЕРІВ
висока платня, медичне забезпечення, доброчинний фонд, платні вакації. Стала праця.
JERSEY PACKING CO.
136 Orange St., Newark, N. J.

ПОРТЕРИ
Денна і нічна праця.
Стала праця. Добра заплата.
HOWARD JOHNSON
Sunrise H'way and Scranton Ave.
Lynbrook, L. I.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ...
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС!

● ПРАЦЯ ● Help Wanted—Male

Шукається **НІЧНИХ ПОРТЕРІВ**
Зголошуватися на адресу:
15-25 WHITEHALL ST.
кімната 210
між 2 а 4 год. по пол.
близько So. Ferry
New York, N. Y.

ДО МАШИН
— і —
МОНТУВАННЯ
при
"BULLARD" MULT-AU-MATICS
та
ACME GRIDLEY DRILL PRESSES TOOL & CUTTER GRINDERS
ТОКАРІ
Зголошуватись
BEVKO, INC.
Front & Elmer Sts.
Elmer, New Jersey

● ПРАЦЯ ● Help Wanted—Female

БУФЕТНИЦІ та ПРИБИРАЛЬНИЦІ
Тиждень 5½ днів. Повне харч., з мешканням або для приходячих. Звертатись:
ST. JOSEPH'S HOSPITAL
127 South Broadway, Yonkers,
YO 5-6700

ОПЕРЕЙТОРКИ
досвідчені до шиття на поодиноких машинах. Праця при комплетах неґліжів. Добра заплата, стала праця 35 годин в тижні.
DORIAN MACKSOUD CORP.
1 East 33rd St., New York City
(12th Floor)

ДІВЧАТА
Досвідчені сполучувачі в ювелірних виробах. Стала праця, добра заплата.
H. B. NOVELTY CO.
26 East 33rd St., New York City

ДІВЧАТА ДО КУХНІ (посуду).
Тиждень — 5½ днів
Зголошуватись:
ST. JOSEPH'S HOSPITAL
127 South Broadway
Yonkers, N. Y.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Німеччині

УКРАЇНЦІ В РАВЕНСБУРҐУ

9. серпня ц. р. українці м. Равенсбурґу та його околиць переживали хвилини релігійного піднесення. Завдяки великим старанням голови Української Громади п. Бабенка цього дня до будинку євангеликів у Равенсбурзі (Вайнберґштрассе 12) з'їхались об'єднані величчю і святістю своєї ідеї 20 українців на православне українське Богослуження, що його чудово відправив ідейний і заслужений для церкви пастир з Нового Ульму о. прот. Михаїл Гільтайчук. Своїми до глибини серця зворушливими молитвами про многострадальний наш народ і розп'яту Матір-Україну о. прот. Михаїл викликав у багатьох вірних рясні сльози. З релігійно-патріотичної проповіді, що була логічним висновком Євангельського тексту, українська громадськість зрозуміла й відчула серед денаціоналізаційних процесів, що якраз рідна Церква є тією цариною, яка поєднує всіх і в сучасний нам історичний момент являє собою одно з найпотужніших оборонних заборол у збереженні цілости загроженої нації. Пастир закликав щиро молитися, благати Всевишнього поодинці й громадою в церквах про сили духа й тіла нашому народові, щоб, зберігаючи християнські чесноти та національні традиції, він дійшов незабаром до своєї святої мети.

ВИДАВНИЧА СПІЛКА „САМОСТІЙНА УКРАЇНА" В ШІКАҐО
подає отсим до відома
СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ
ДРУКАРНІ І КНИГАРНІ
В-ва „САМОСТІЙНА УКРАЇНА"
яке відбудеться в дні 3-го жовтня 1953 р.
ПРОГРАМА: В год. 6. по пол. — Святочне відкриття в приміщенні Друкарні і Книгарні при 2000 З. Супіріор вул.
В год. 8. веч. — Святочний комерс (бенкет) в залях Української Бесіди при 2408 Зах. Шікаґо вул.
В год. 10. веч. — Вечерниці з танцями.

УВАГА! Пассайк, Патерсон, Кліфтон й Околиця!
Спілка Української Молоді Америки, Осередок імени: ген.-хор. М. Тарнавського в Пассайку, Н. Дж.
та 7-й Відділ Організації Оборони Чотирьох Свобід України в Пассайку, Н. Дж.
— влаштовують —
В НЕДІЛЮ, 4. ЖОВТНЯ 1953 РОКУ
в залі Школи св. о. Миколая при 212 Президент вулиці
ПЕРШІ ОСІННІ ВЕЧЕРНИЦІ
на які маємо шану запросити Все Українське Громадянство.
Оркестра п. Богдана ГІРНЯКА. Початок: год. 6:00.
Смачний буфет в заряді ВШ Пань. Вступ 1.— дол.

УВАГА! ЛІКАРІ!
ЧЕРГОВІ МІСЯЧНІ СХОДИНИ
Українського Лікарського Т-ва відділ Метрополії Ню Йорк
відбудуться
в суботу, 3-го жовтня 1953
о год. 8-ій ввечорі в залі Літ.-Мистецького Клюбу при 2-ій Евені в Ню Йорку
з докладом Д-ра Ярослава Микуловича
на тему:
„АДГЕЗИВНИЙ І ЧИСТОВИДНИЙ АРАХНОЇДИТ ГОЛОВНОГО ТА СПИННОГО МОЗКУ".
По докладі обговорення важних біжучих справ Т-ва.
Управа.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА 6. ВОЯКІВ І. УД УНА В ДІТРОЙТІ
НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Членів Станиці Братства в Дітройті
відбудуться
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-го ЖОВТНЯ 1953 Р.,
о год. 2-ій по полудні
в Пластовому Домі в Дітройті
(Гемтремк — ріг вул. Лампкін і Коммор).
Управа Станиці.

ДО УКРАЇНЦІВ СТАРОЇ І НОВОЇ ЕМІҐРАЦІЇ!

Одинокий представник найкращих швайцарських годинників „ОМЕҐА" в самому серці української громади на півночі поручає найновіший модель „ОМЕҐА АВТОМАТІК" годинник, що самий накручується.
Ціна від $71.50 і вище.
Великий вибір гарних 14-каратових виробів з золота і срібла на дарунки з різних нагод. Ми тішимося вже 39 років великою українською клієнтелею не лише в Шікаґо, але й висилаємо по всій Америці на C. O. D. замовлення. Гарантуємо і звертаємо гроші, якщо нема 100% задоволення. Догідні сплати без відсотків. Говоримо по-українськи! Приходьте, телефонуйте, замовляйте поштою:
M. J. HARRIS JEWELER,
1949 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.
Tel. Seleey 3-5753

В Італії

ІНТЕРВЕНЦІЯ ЄВГЕНА ДЕСЛАВА НА МІЖНАРОДНІМ КІНОФЕСТИВАЛІ У ВЕНЕЦІЇ

Під час пресової Конференції Міжнародного Фестивалю у Венеції, що відбулась 3 вересня у присутності 350 представників світової преси, кінорежисер українець Євген Деслав поставив запитання голові делеґації Совєтського Союзу Семьонову: чому на Міжнародних Кіно-Фестивалях фігурують лише російські фільми вироблені у Москві і чому українська та грузинська кіноматографія не мають на Фестивалях ні фільмів ні делеґатів. „Ця відсутність України та Грузії є тим більш дивна і незрозуміла з огляду на те, що українська кінематографія випродукувала в 1953 році кілька фільмів високої артистичної якости, як, наприклад, „Тарас Шевченко", та „Концерт українського мистецтва". Так мотивував свій виступ п. Деслав. Присутні журналісти голосно апробували запит п. Деслава. Семьонов стурбований запитанням, після двохвилинної мовчанки ніяково і залякано відповів, що на цей раз у Венеції є лише репрезентована продукція Москви та Ленінграду, але що на фестивалях будучого року прийме участь теж і українська кінематографія.

В Арґентині

УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У ПЕРШОМУ КОНҐРЕСІ КОНҐРЕҐАЦІЇ МАРІЙСЬКИХ ДРУЖИН В АРҐЕНТИНІ

В днях 11-16 серпня ц. р. відбувся в Буенос Айресі Перший Конґрес Конґреґації Марійських Дружин в Арґентині при участі делеґатів усіх провінцій Арґентини та представників сусідніх країн: Бразилії, Параґваю, Чіле й Уруґваю. Від українців офіційними делеґатами були представники Українського Католицького Об'єднання о. д-р І. Патрило, ЧСВВ і ред. М. Денисюк. (Крім них у різних нарадах Конґресу приймали участь о. протоіґумен О. Карплюк, ЧСВВ, о. І. Майка, ЧСВВ, о. М. Каменецький, ЧСВВ і о. І. Сірко).

В рямках Конґресу була влаштована виставка — посвячена переслідуванню церкви за залізною заслоною, де за старанням українських делеґатів звернено особливу увагу на мартирологію української церкви та українського народу.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ТЕПЕР ПОРА ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОД. МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ

GR. 7-8951
КУРСИ МЕХАНІКІВ КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ
Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають диплом. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Залож. в 1916.
L. TYCHNIEWICZ, директор
METROPOLITAN AUTO SCHOOL
155—2nd Ave., близь. 10th St.
NEW YORK CITY

МАШИНКИ
Перероблені до
ПИСАННЯ

англійські, ціна $25.00. Маємо також нові і перероблені українські машинки. Рахункові машини. Офісові прилади. Потрібно агентів.
ALL LANGUAGES TYPEWRITER COMPANY
119 W. 23rd St. (6—7 Ave.)
New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

● ВИЗНЕСОВІ НАГОДИ ● Business Opportunity ●

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ, долина міста (down town) схід. в Ню Йорку. Торгує тижн. $1,000. Рент $50.00 місячно. Залишений товар вартості понад $3,000. Ціла ціна $5,000. Голоситися до:
WILLIAM CHUPA
33 St. Mark's Pl., New York, N.Y.
Tel.: ORegon 4-5340

NASSAU and SUFFOLK, HICKSVILLE
На продаж або довший винайм
ПРОМИСЛОВИЙ БУДИНОК
10,668 квадратних стіп збудований із цегли і шлаку приблизно на 28,000 квадратних стіп площі. Огріваний газом, 4 вмивальні, 17 стіп заввишки. Два 10x12 вантажні в'їзди. Недалеко до залізниці. Вічні прибудови дозволені. Теперішній мортґедж $40,000. Низькі податки. Надається на магазин або фабрику. Ціна $90,000. Телефонувати за інформаціями:
F. Loevi, GA 7-0561

КРАМНИЦЯ ЗІ ЗБРОЄЮ. ВИРЯД ДО ВИГОТОВЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ. Зброя й додатки. Поліційний виряд. Рибальські прилади.
Телефонувати: BE 3-5154
Писати до: S-22-B Room 830, 11 West 42nd St. New York City

● КУРСИ—НАУКА ●

ВЖЕ РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ НАВЧАННЯ
Технічного Креслення
після амер. програми і вимог, двомовний учбовий матеріял. Виклади в укр. мові з анг. технічною термінологією.
ДЛЯ ПРОВІНЦІЇ ЗАОЧНЕ НАВЧАННЯ.
Інформації уділяє:
K. CERKEWYCH, Eng.
350 Grove Street
Jersey City, N. J.
Phone: DElaware 2-0741

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. І. Хрестителя, відд. 223, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 4. жовтня, зараз по Сл. Божій, в парафіяльній залі. Просимо членів прийти на час, маємо важні справи до полагодження. — Уряд Бр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Т-во ім. І. Франка, відд. 241, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 3-го жовтня, о год. 3-ій по пол., в залі під ч. 74 Герис Еве. Обов'язком кожного члена явитись на цих зборах. — Уряд.

Потребам школи і самоосвіти відповідає найновіша
ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ
Проф. М. ДОЛЬНИЦЬКОГО
Замовляти в „Свободі".
ЦІНА $1:50
"SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City, N.J.

В ХАТІ, під час подорожі, а головно в бюрі писальна машина **OLYMPIA SM 2** необхідна. Приваблива своїм виглядом, легка до ношення, хоч міцна. Її будова запевняє тривкість впродовж багатьох років. Писання стає приємністю; а не нудною рутиною. Надзвичайно легке переношування всіх ключів забезпечує докладне писання, — рядок за рядком, — навіть при десятьох копіях. Поміркована ціна машини **OLYMPIA SM 2** додає їй ще більшої принади.
Ціна $89.00
Ми маємо також найсильніші радіо-апарати добре знаної фірми SABA великий вибір найліпших годинників, перстенів, фотоапаратів і інш.
ВИ МОЖЕТЕ СПЛАЧУВАТИ ВПРОДОВЖ 12 МІСЯЦІВ.
Universal Watch Jewelry & Radio Co.
Властитель — Н. Ю. ПІКЕНС
201 EAST 14th STREET, NEW YORK 3, N. Y.
GRamercy 3-2420
Слухайте наших українських програм. В суботи від 2:30 — 3:00 по пол., WWRL — 16kc., в неділю 7-8 рано WHOM — 1480 kc., і 10:15 до 11:00 рано WBNX — 1380 kc., в середу 9:30-10:00 ввечір WWRL і в четвер від 7:00 до 8:00 WHOM —FM програма п. Мельника.

SACK'S
607 Poplar St., Phila. 23, Pa.
OMEGA Watches
ОМЕҐА — золоті — 14 і 18 каратові чоловічі й жіночі годинники, Найбільший вибір у Филаделфії.
Крамниця відкрита у понеділок, п'ятницю і суботу до год. 9 веч.
На сплати по готівкових цінах.
5 блоків від мосту Делевер Рівер
Повертаємо усі видатки за переїзд до і від крамниці.
SACK'S, 607 Poplar St., Philadelphia 23, Pa.

● REAL ESTATE ●

BELLMORE — Дім на продаж, $16,500. Колоніяльний цегляний шестикімнатний дім, кафлева лазничка, навколо веранда, ґараж з цегли, коминок, огрівання оливою, під цілим домом пивниця, відпорні на вітер вікна, поза домом спалювач, овочеві дерева, ягоди, виноград, школа за рогом, пішки до середньої школи і до залізничої станції, близько великий базар. За інформаціями телефонуйте: SUnset 1-5998.

НАД МОРСЬКОЮ КРУЧЕЮ
$10,900
Двородинний дім. Ґараж на 2 авта. Фризієрня. Негайний продаж. Нижче коштів. Перенесення. Дохід $250 місячно. Частинно умебльований. Близько до всього, включно з пляжею. 1 поверх вільний. Оливне огрівання. Огляньте. Тел.: Hicksville 3-1434.

ДІМ В MILLBURN, N. J., принесе радість родині з дітьми, які зможуть бути на свіжому повітрі. Ціна $18,900. 6 кімнат. Тепла соняшна вітальня. Спальня. Кухня. Доїзд і ґараж на 2 авта, storm windows, тощо (50x200). Телефон:
South Orange 2-0542

BAYSIDE, L. I. Досконалий для професії чи великої родини, критий черепицею, глинобитний дім. 13 кімнат, 7 спалень, 3 лазнички, 2 ґаражі. Легко можна переробити на двородинний. Близько крамниці, церкви, школи й інше. Ціна лише $38,000. Телефонувати: BAYSIDE 9-2234

FLUSHING HEIGHTS, L. I.
НОВИЙ ДІМ—РАНЧА
Збудований згідно з традиціями. Відокремлений. Бічний голл. 3 спальні. Облаштовані спальня й підвал. 1 блок до школи і до всіх середників транспорту.
59th AVE. & 155th ST.
Увага: 1 Block від Horace Harding Blvd. й 155th St.
Тел.: FL 9-9300

MASPETH $13,990
БУДИНОК ЗІ СТРАТОЮ
продажі, новий солідний мурований дім, 6 кімнат, лазничка викладана кахлями, осібна умивальня, оливне огрівання, Welbilt ґазові проводи, рефріджерейтор, венецькі заслони на вікна.
58th DRIVE, W. of Flushing Ave.
Days RE. 9-0535 Eves. HE. 1-6187

MANHASSET, L. I. $25,000
З приводу виїзду власник змушений продати привабливий дім. 3 спальні, 2½ лазнички, обладнаний підвал, подвійний ґараж. Дім в долішному Manhasset. Ідеальне положення, сліпа вулиця, пішки до трьох шкіл, церков, залізничої станції. Без посередників. Manhasset 7-1365.

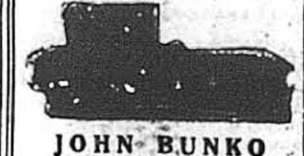
WESTCHESTER CO., N. Y.
MT. KISCO. $29,500
4 спальні в колоніяльному будинку в прегарній околиці. Велика вітальня. Дві лазнички. Два ґаражі на авта, пивниця під усім домом, мансард. Відокремлене положення, вигідне для комунікації, школа і крамниці. Без посередників. Питайте: Mrs. Bostelmann, від понеділка до п'ятниці від 9-4, Телеф. PLaza 3-1771, або пишіть: S-29, Rm. 830, 11 W. 42 St., NYC.

На Бронксі, Дуже вигідно!!
Порожний мешкальний дім з 3 помешкань. 9-F. Кожне 5 кімнат і лазничка. Оливне парове огрівання. Ціна $17,750. Річний дохід $4,400. Поручає посередник. Телефонувати після 2 год. дня: MO 9-3341, або зголошуватись: S-24—Rm 830, 11 W. 42 St. NYC.

Вступайте в члени УНС!

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща по ціні так, низькій як **$150**

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
Dignified funerals as low as $150.
Telephane: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околиця
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

HANUSEY MUSIC CO.
244 WEST GIRARD AVE. PHILA. 23, PA.
НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ПЛАТІВОК В АМЕРИЦІ
повідомляє, що
ОТВОРЕНА КОЖДОЇ НЕДІЛІ
від 8:30 рано до 2-ої по полудні.

„НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР"
друге видання
поправлене та написане — "up to date" — чистою українською мовою — описуючи всякі недуги в XX. відділах — вже друкується. Треба нам лише 1000 передплатників, щоби оплатити решту коштів видання. Отже шукаємо 1000 культурних людей. Хто пришле $5.00 — то не лише вишлемо йому прегарну та наукову книжку, але помістимо його ім'я на важній сторінці цеї книжки, як члена з 1000 культурних людей.
• ХТО З ВАС БУДЕ ПЕРШИЙ? •
Пишіть на адресу:
Dr. A. T. KIBZEY,
4651 Braden Avenue, Detroit 10, Mich.

УВАГА! ПЕРШИЙ РАЗ В АМЕРИЦІ!
„ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ"
Укр. Книгарня „ГОВЕРЛЯ", за традицією Рідних Земель, — проголошує „жовтень — місяць дешевої книжки" й уділяє до 50% знижки на своїх книжках протягом цього місяця!
Українці! Скористайте з нагоди і закупіть бодай пару цінних книжок! Культурна людина мусить читати, щоб збагатити своє знання!
Для прикладу подаємо ціни на деякі книжки:

Назва:	основна ціна:	ціна в жовтні:
Призначення України	$3.00	$1.50
Від Сяну по Крим	$2.00	$1.00
Співаник УПА	$2.00	$1.00
Повстанські нариси	$1.50	.75
Бон-Тон (Штука Життя)	.75	.35 і т.д.

Отже: Знижка на всі книжки! Хто не закупить тепер, опісля ціна знова буде основна!
Заходьте особисто, або шліть замовлення враз з грішми до:
"HOWERLA", 41 E. 7th Street, Nw York 3, N. Y.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
Повне зібрання Творів Лесі Українки
Вже вийшло 4 томи, а все видання вийде до 1. січня 1954 р.
Це найповніше видання найбільшої нашої поетки виходить в 12 томах в художніх оправах. Окремими томами воно не продається. Передплачуйте завчасу, бо наклад невеликий.
Все видання в передплаті коштує 24 дол. Сплачувати можна ратами так: При замовленні — 6 дол., по одержанню 2-го тому другу рату. — 6 дол., по одержанню 4-го тому, — третю рату — 6 дол. і по одержанню 6-го тому, — четверту раду 6 дол. Дальші 6 томів без жадної доплати.
ЖАДАЙТЕ НАШИХ КАТАЛОГІВ. — Адреса:
G. TYSZCZENKO, A. BILOUS PUBLISHING CO.,
39 EAST 7th STREET, NEW YORK 3, N. Y.

ТАРЗАН, ч .3159. На порятунок.

Жадна жива душа не залишилася в селі, коли його підпалено. — Орандо, ви здобули велику перемогу, сказав Тарзан. — Ваш приятель Юмведжі гідно помщений.

Леопардолюди, які ще не були висадилися, коли ютенґи атакували, завернули, поспішно втікаючи до святині.

Приглядаючися танкам ютенґів, Тарзан нагло пригадав собі білих в'язнів у святині і негайно поспішив з бігом річки.